

OOSTENDE VERVROEGT ZIJN DAGERAAD (4)

Piet Daman

5. FRANS-HOLLANDS INTERMEZZO (1792-1830)

Onder het Franse en Hollandse bewind blijft Oostende militair belangrijk en worden vestingen en versterkingen rond de stad en haven verder uitgebouwd. Initieel, onder de "Fransen", is er verval van de handelshaven en verzanding van de Geul. Om aan beiden te verhelpen zullen grote werken uitgevoerd worden die grondgebiedsuitbreiding en verleggen van grenzen inhouden. De verschillende inspecties en bezoeken van Napoleon en zijn initiatieven zijn hier niet vreemd aan.

Het vervallen van de instellingen van het "Ancien Régime" en nieuwe territoriale indelingen veranderen de jurisdictie en beslissingen voor grenswijzigingen ten opzichte van vroeger. De werken uitgevoerd door de Fransen houden hier aanvankelijk weinig rekening mee. Vanaf 1796 laat de Franse Genie uitgebreide herstellingswerken uitvoeren, ondermeer aan de sluizen en de vestingswallen; ter verdediging van de vaargeul: ondermeer batterijen aan het hoofd van de pier, platform aan het oosterstaketsel (Batterie du Musoir" of- Napoleon"), Fort "Imperial" 1810-13.

Op 19 augustus 1804 geeft Napoleon goedkeuring voor de aanleg van een spuiком, met spuisluis, in de bedding van de Gouweloossekreek.

De "Franse sluis" (gelegen in het verlengde van de huidige Vrijhavenstraat), wordt eind 1810 in gebruik genomen. Ondertussen worden de wallen ondermeer ten zuid-oosten voltooid, wat de stad van ongeveer vierkant tot rechthoek maakt.

In de periode 1818-20 worden door de "Hollanders" diverse havenwerken uitgevoerd, zoals het bouwen van een schutsluis voor de handelsdokken; graven en aanleg van een verbindingskanaal met het kanaal Oostende-Brugge; een nieuwe spuiком met sluis (\pm ter hoogte van de werkplaatsen van het

zeewezen) in het verlengde van de vaart Oostende-Brugge ("De Militaire Sluis").

Ten gevolge van de uitbouw voor de verdediging ervan, op de oostzijde van de havengeul, wordt het nodig geacht deze vestingswerken bij Oostende in te lijven.

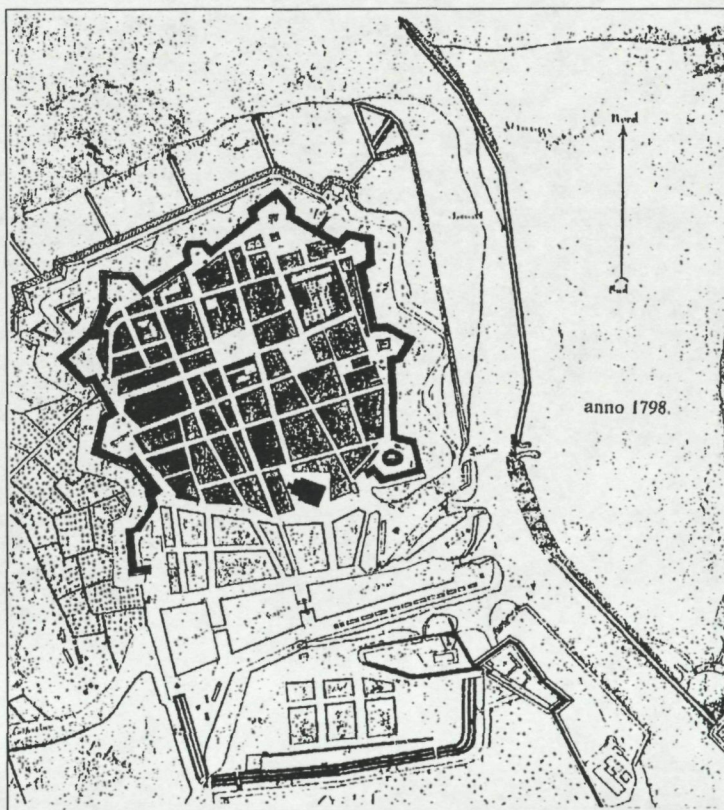
Bij Koninklijk Decreet van 25 juli 1823 van Willem I wordt, deels als regularisatie, grondgebiedsuitbreiding voor het eerst op de "Oosteroever" vastgelegd.

Oostende gaat naar "de overkant", de dage-raad tegemoet.

De grens met Bredene loopt dan van de oostzijde van het oosterstaketsel, langs de huidige vismijn, Zeewezendok; ter hoogte van de Nieuwe Werfkaai 90° dwars over havengeul en begin Vlotdok tot aan Conterdamkaai, verder Z-O limiet Stene en Zandvoorde.

6. KONINKLIJKE RESIDENTIE, GROOTSE HAVENWERKEN, "LA REINE DES PLAGES", LA BELLE EPOQUE I (1834-1913)

Bij de onafhankelijkheidsverklaring telt Oostende 11.000 inwoners, 50 jaar later zijn er dat 8.000 meer! Leopold I heeft er

kwam er reeds in alle kalmte zeebaden nemen en had er een badhuis op de rand van de duinen, een houten paviljoen, door het volk 't Keuningskotje' genoemd.) Er kwamen enkel een oefenrenbaan en stallen voor paarden. Later waren er nog plannen voor nieuwe kazernes en in de periode 1908-13 werd het Militair Hospitaal gebouwd.

In 1894 werd een overeenkomst gesloten tussen de Belgische Staat en de Stad Oostende tot het herinrichten en uitbreiden van de haven, ondermeer: dempen van de "Franse spuikom", slopen "Franse Sluis" en "Militaire Sluis", omvormen van de achterhaven, graven en bouwen van nieuwe handelsdokken en (Demey-)zeesluis, meerkaaien en werkhuizen voor de pakketboten e.a. Een groot deel was volgens ideeën van Leopold II verwezenlijkt in het "Plan d'Ensemble" (1891-93) van de Franse urbanist LAINE, zijn stedenbouwkundig raadgever, die een herstructurering van de Noord-Zuid lopende havenstructuur voorzag en uitbreiding van de stad in de uitbouw van een tweede as Oost-West (o.m. ook delen van Mariakerke en Stene). Hiervoor diende het (actuele) havengebied ten westen van de Koninklijke baan en achter de Demeysluis tot de oostzijde van het verbindingsdok naar de vaart (Vaartblekerstraat) aangehecht te worden.

Hierbij zouden enkele dichtbevolkte gehuchten van Bredene verdwijnen: Oude Vuurtorenwijk; de Mosselhoek (tussen ± Logistiek Cdo ZM en "de Bolle") met oesterputten, waar bootjessjouwiers, mosseltrekkers en strandvissers woonden, "Het Varretje" of "De Hoek", langs de afwateringsvaart van het Camerlynck-ambacht (nu Tweebruggenstraat) en de Geule, met zijn sprot-, garnaal- en palingvissers én restaurantjes; de Molenwijk, industriezone van Bredene, reeds onafhankelijke parochie sedert 1857 en nieuwe kerk in 1874. Dit bracht heel wat protest van de betrokken bevolking en gemeenteraad. Bij KB van 14 april 1896 werd de zaak beslecht.

500 getogen Bredenaars werden (voorlopig) inwoners van Oostende, terwijl men in Oostendse politieke kringen discussieerde of dit al dan niet een verhoging van 17 naar 19 gemeenteraadsleden opleverde. Na de (triestige) onteigeningen gaan er velen wonen

op de nieuwe Saswijk (Bredene), waarlangs de Buurtspoorweg "van de Dorpen" liep vanaf 1886.

Bij de uitbreiding en herstructurering van de haven blijkt ook een nieuwe voorhavenbrug en een grote spuikom nodig te zijn. Door KB van 24 augustus 1897 werd hiervoor een terrein van 194 ha van Bredene bij Oostende gevoegd, waarvan een groot stuk de Nieuwe Vuurtorenwijk of OPEX (Ostende Phare Extension) zal worden. Het aangehechte gebied situeerde zich ten zuiden van de Dr. Ed. Moreauxlaan tot de Groenendijk, de Spuikom, de Noord-Ede (toen verlegd) en de "Coupure" (Bredenesteenweg). Op het hele gebied woonden, verspreid in 65 huizen, 315 mensen.

Aangezien andere steden/havens de Oostendse uitbreidingen met een scheef oog bekeken, werden in de motivering, zoals voordien, voornamelijk sanitaire redenen aangehaald zoals "gezondmakingswerken", "behoefte van bevolking", "haard van besmetting" (althoewel de erge choleraepidemie van 1860 woedde op het Hazegras, toen al bijna 85 jaar Oostends grondgebied).

De havenwerken werden uitgevoerd in de periode 1895-1913. De dure spuikom (de "Pit") van 85 ha werd na een proef in 1912 voor verder waterhuishoudelijk gebruik gesloten, en zal andere bestemmingen krijgen. (Kostte toen 3.270.000 BEF, huidige waarde ± 1,2 miljard.) Eén van die haveninfrastructuurle flaters. (In en rond Oostende waren er vroeger en nadien nog andere 'kunstwerken' die de naam 'Verloren Kost' gekregen hebben of "waardig" zijn!)

In 1880 hadden, met succes, de eerste proeven van baggerwerken te Oostende plaats; vanaf 1900 algemeen toegepast.

Oostende volgt de zon, van oost naar zuid. Als noodzakelijk gestelde nijverheidsterreinen worden gronden van Bredene en Zandvoorde ingepalmd, gelegen ten zuiden van de vaart, voorbij de "Kapellebrug" (Sport Nautique), beslist met KB van 31 mei 1900.

(Wordt vervolgd)